

V. Lilevicius
2601 W. Marquette Rd.
Chicago 29, Ill.

LAISVOJI LIETUVA

Lietuvių laikraštis
Lietuvių Aukštųjų Mokyklų Sąjūda

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

LAISVOJI LIETUVA

FREE LITHUANIA

Lithuanian Newspaper
Published by Lithuanian
Regeneration Association

911 W. 32 St.,
Chicago 8, Ill.
LAfayette 3-8544

"Entered as second class matter at the post office at Chicago, Illinois."

XI metal.

Kaina 10 c.

Penktadienis, sausio (January) 14 d. 1958 m.

Kaina 10 c.

Nr. 2 (327)

Klaipėdos likimas tik su Lietuva

S. m. sausio 15 d. suėjo 35 metai, kaip Klaipėdos kraštas, su to paties vardo uostu ir miestu, šimt mečius nešęs svetimųjų junga, fiziniai nusikratė jo ir de facto prisijungė prie Lietuvos ir taip pat šį mėnesį sueina 30 metų, kaip tas de facto prisijungimas buvo įteisintas diplomatinio keliu.

Pastudijavus Klaipėdos krašto istoriją ir palyginus ją su kitu miestu, esančiu tiek Didžiojoje Lietuvoje, tiek Prūsijoje, tiek Vokietijoje istorijomis, labai ryškiai išsiskiria, nes nei vienas miestas nepergyveno tiek audrų, kiek Klaipėda. Ir tai suprantama, nes Vokiečių okupacijoje ilgesnį laiką būdama, buvo ne taikos, bet karo metui kuriama, padarant ją vokiečių išeities punktu rytuose. Šita štai aplinkybė ir yra priežastimi tų audrų, nes kiekvieno didesnio nesuapratimo pasėkoje, Klaipėdos miestas, kaip vokiečių išeities punktas, tapdavo griuvėsių ir pelenų krūvomis, padarant vietos gyventojus ubagais.

Visai priešingai buvo Lietuvos laikais. Klaipėda ir visas Klaipėdos kraštas, pagal istorinę nepriklausomybę tapdamas Lietuvos žemių integraline dalimi netikėtai su silaukia ūkiniai pajėgus užnugario ir per trumpą laiką išaugo į žymių Baltijos jūros prekybos uostą. Ji tarnauja taikos reikalams; auga ir turteja su kiekvienu naujo laivo išplaukimu ar atplaukimu. Jie tampa Lietuvos langu į platųjį pasaulį.

Deja, taip tęsėsi neišai. Atejęs į Vokietijos valdžios viršūnes Adolfas Hitleris, kuriam ne žmonės ar jų gerbūvis rūpėjo, bet svetimų žemes, karine intervencija paneigė tarptautinius vokiečių tautos rinktų atstovų susitarimus su Lietuva, paniekina krašto tikrųjų šeimininkų — lietuvių teises ir Klaipėdos kraštą aneksuoją — prie Vokietijos, ją padarydamas Trečiojo Reicho išeities punktu rytuose. Bet kas gi iš to? Kilus vokiečių — sovietų karui, Klaipė-

da, kaip vokiečių drang nach Osten punktas ir vėl žiauriai nukentė. Uostas sugriaunamas, miestas sunaikinamas, kraštas apiplešiamas. Į sovietų rankas patenka tik griuvėsių ir pelenų krūvos. Gyventojai taip pat išsilaksto.

Klaipėda, kaip prekybos uostas, sovietams nereikalinga, bet ji, norint įsistiprinti vakaruose, jiems yra reikalinga, kaip atramos išeities punktas. Ji, lygiai kaip ir vokiečių, vėl yra tempiama ant militarinio kurlalio, paliekant ją tik nežymiu žvejų uostu. Taigi, neatšivėliant į sovietų ūkinę sistemą, jau vien dėl militarinės užduoties, Klaipėdos ūkinė laisvė yra suvaržyta ir keliai į ūkinį klestėjimą užkirsti.

Pastaruoju laiku, kaip tarptautinėje politinėje plotmėje yra paminimas Vakarų ir Rytų Vokietijos apjungimo klausimas, buvusieji Klaipėdos krašto militaristai vokiečiai, chorais Vokietijoje pradeda šaukti, kad iš Rytų Vokietijos ribų nebūtų išskirtas Klaipėdos kraštas. Jie bijo Versalio sutarties, paneigia tai, ką padarė taikinga ir teisėta Stresemano vyriausybė, tepripažindami tik Hitlerinės Vokietijos kėslus. Betgi, kaip istorinė raida rodo, tai tiek vokiečiams, tiek ir rusams, Klaipėda tik tiek reikalinga, kiek ji tarnauja išeities punktu pavergti kitus laisvę mylinčius kraštus.

Taigi, kas trokšta taikos, siekia geresnio gerbūvio bei istorinio teisingumo, tam yra aišku, kad Klaipėdos krašto likimas glaudžiai rišasi tik su Lietuva, kuri būdama Rytų ir Vakarų kultūrų barjeru, nori sukurti savitą kultūrą, paremtą taikingumu ir žmoniskumu.

MARIŲ SŪNUS

Petras Babickas

Paklausiau žvejo, rymančio prie / marių:
Ko taip susimąstęs žiūri tolimon?
Nusišypsojo jis ir patylėjęs tarė:
Matai, brolau, galvoju.

Aš — čia, o ten — likimas meno,
Čia mano laivas, burės,
O tas vėlukas — gero mano draugo.
Jis pernai žuvo, leduose suguręs.

Tą ryt pajūris rutuliais šėlo,
Vėjas staugė ir klykė. —
Vis dėlto bėgom žvejot į aukštį...
Tai buvo prieš Vėlykas...

Namiškiai: tėvas, brolis ir motina
Mums draudė, barė... Kalbėjo:
Argi jums rodos tinklai aukotini
Jūrai, o laivas — vėjui?

Tiktai ji viena, tik ji tylėjo:
"Aš tavo" — davė žodį...
Nors ją draugužis seniai mylėjo,
Tik neparodė.

Grįžau iš jūros, žinai, tik vienas,
Nes draugas pasiliko...
Kad kūną išmetė į trečią dieną,
Tai paprastas dalykas.

Bet nesutiko jo ant kranto
Nei ji, nei mano tėvas...
Šito tai mano galva nesupranta. —
Juk jai tikėjau!

Tu, brolau, svečias: sveikas,
/ sudievu,
O man čia — viskas, viskas;
Ir šitos marios, kopos ir pievos,
Ir šitas žalias miškas...

Liko rymoti žvejas prie marių,
Tarytum dobilas pievoj:
"Sudie", — nuliudęs ramiai jis / tarė
Ir pakartojo: "Sudievu..."

Lietuvos jūrų uostas Klaipėda, dar anais, nepriklausomybės laikais, kai visoks judėjimas vyko su visu pasauliu. Uostas buvo naujai atstatytas ir pirmavo, net Pabalty. — Jis atsikvėpė, įsijungė į Lietuvos valstybinį gyvenimą, lygiai prieš 35 metus. Bet dabar ten raudonasis okupantas, baigia iš šaknų naikinti ir gyvena merdėjimo dienas. O tas ne amžinai!

IŠ LIETUVOS DIPLOMATIJOS VEIKLOS

Ryšyje su NATO vyriausybės svarstomais santykių su Sov. Sąjunga klausimais, Lietuvos diplomatinio šefas S. Lozoraitis yra pasijuntęs NATO gen. sekretoriui P. H. Spaak šitokį raštą:

Dalyvaujančių Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacijoje valstybių vyriausybės galvų konferencijai sustiprinus tos sąjungos vieningumą ir veiksmingumą, jos padariniai sudaro pagrindą patenkinti mums taip pat ir Sovietų Sąjungos pavergtiems kraštams. Lygiu būdu konferencijos bendrosios deklaracijos dalis, paskirta tiems kraštams, sukels juose, aš esu tikras, palankų atgarsį.

Todėl aš turiu garbės pareikšti sveikinimus dėl konferencijos rezultatų ir palinkėti pasisekimo vykdant jos nutarimus.

Tačiau konferencijos deklaracijoje yra vienas sakiny, į kurį aš leidžiu sau atkreipti Tamstos dėmesį ir kuris skamba šitaip: "...Mes jau konstatuojame tuose kraštuose vis didėjančią intelektualinę ir ekonominę laisvės troškimą..." Šiame konstatavime, kaip atrodo, nepakankamai atsižū rima esmingiausias esančios sovietų užvaldytuose kraštuose padėties elemento. Iš tikrųjų, kiek lietuvių tautoje, tiek kitose tautose, kurios, kaip lietuviai, yra sovietų agresijos bei spaudos aukos, — aukščiausias jas įkvėpęs troškimas yra atgauti laisvą jų suverenių teisių vykdymą ir politinę nepriklausomybę. Intelektualinė ir ekonominė laisvė tėra joms valstybinės laisvės išreiškimas bei pasekmė. Tokiu būdu yra viso pagrinde tų tautų valstybines aspira-

cijas ir teisinius reikalavimus — svarstyti toje pat plotmėje, kurioje buvo statomi tokie pat reikalavimai ir aspiracijos, pavyzdžiui, Vakarų Europos tautų, kurios buvo Hitlerio priespaudoje paskutinio pasaulinio karo metu.

Vildamas rasti pas Tamstą su pratimą šiems mano samprotavimams, leidžiu sau prašyti Tamstą malonėti panaudoti savo įtaką tam, kad Šiaurės Atlanto Sutarties Organizacija, atsiradus tinkamai progai, daugiau išryškintų Centro ir Rytų Europos kraštų politinės nepriklausomybės atstatymo bylą. — tos nepriklausomybės, kurią Sovietų Sąjunga yra sunaikinusi. Ši byla, beje, savo moraliniu, teisiniu ir praktišku aspektu yra analoginė Vokietijos sovietų nujimo klausimui, kuris buvo Pariziaus konferencijoje paminėtas.

Aš manau, kad mano siūlomas Organizacijos pasisakymas galėtų prisidėti prie sovietų pavergtų tautų pasitikėjimo Vakarais padidinimo. Jis taip pat galėtų sustiprinti tarptautiniuose santykiuose teisingumo idėją, kurios susilpninimas, įvykęs Sovietų Sąjungos politikos pasekmėje, yra viena svarbiausių dabartinės tarptautinės krizės priežasčių.

Kaip bitė žūsta apleidusi savo avilį, taip žūsta ir žmogus, atskilęs nuo savo tautos.

Ona Jagomastaitė-Vilmantienė

AMERIKIEČIAI PIRMIEJI MINĖS VASARIO 16-TĄ!

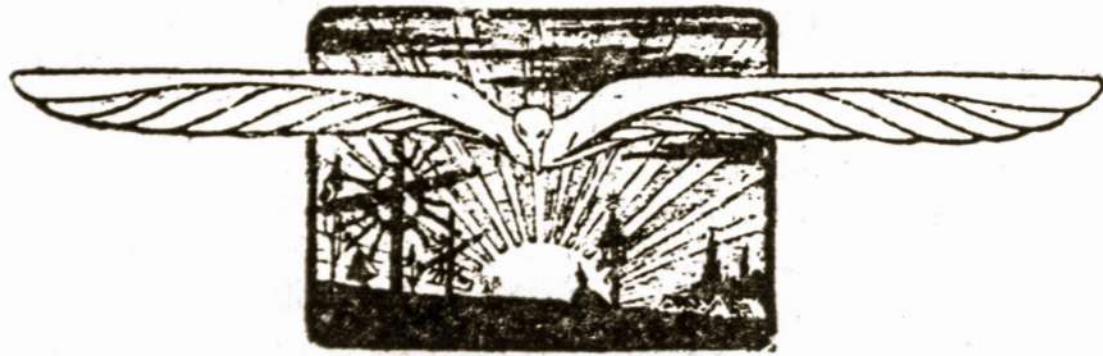
Bene pirmasai šio kontinento Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks šį penktadienį, sausio 24 dieną. Ir, nenuostabiausiai, jį ruošia nelietuviai — milijoninė JAV septynių vidurvakarių valstybių publikai! Populiarioji Mary Merryfield's Radio Journal radio programa (WMAQ—NBC) skiria penktadienio programą Lietuvos ir lietuvių garbei. Programoje bus trumpai aptasakota Lietuvos istorijos bruožai, Amerikos bei Chicago lietuvių nuopelnai; bus grota kelios lietuviškos plokštelės; bus pravestas pasikalbėjimas su lietuvių studentu; ir, Vasario 16-tos intencijai, bus sugrotas Lietuvos Himnas. Programos laikas: 12:05 iki 12:55 dienos metu. Chicagoje girdimas 670 bangose.

BEDARBĖ YRA PASIEKUSI AUKŠTOKĄ LAIPSNĮ

Vyriausybės pranešimu, šio mėnesio pradžioje bedarbių Amerikoje buvo 3,374,000, tai yra net 700,000 daugiau, negu per praėjusių metų sausio mėnesį.

Per paskutiniuosius trejetą metų, tai yra aukščiausia bedarbių skaitlinė, kuri dar gali pakilti.

Bedarbės visiškai atsilūgis, — kaip pranašaujama, — ateis tik pa vasarį arba vasarį prasidedant.

Minint Klaipėdos atvadavimo 35 metų sukaktį, tenka priminti, kad Klaipėdos kraštas žydėjęs žydėjo ir augo pastatai, net milžiniški, meniški ir švietimas viršijo vokiečių mokyklas. Matome Vytauto Didžiojo gimnaziją, kuriai vadovavo a. a. Pranas Mašiotas, dr. J. Trukanas, pernai grąžintas iš Sibiro ir Klaipėdoje mirė, išleisdamas šimtus gražaus, išmokslinto jaunimo.

LAISVOJI LIETUVA FREE LITHUANIA

OUTSTANDING LITHUANIAN NEWSPAPER
911 W. 32 Str., Chicago 8, Ill Phone LA 3-8544.
Published bi-weekly on Thursdays
By Lithuanian Regeneration Association

Entered as Second-Class matter at the post office at Chicago, Ill.

Vyr. redaktorius Juoz. Masionis.
Redaguoja Redakcinė Komitija. Prenumerata:
Straipsnius ir korespondencijas redaktorius taisy ir talpina savo nuomone. Metams — 4.50; pusei metų — 2.50. Nemaudoti rankraščiai grąžina-2.50. Atskiras numeris 10 ct. — mi autoriams parkelkamas. Subscription per year — \$4.50; 6 months — \$2.50; 10 c. per copy.
Pavarde ar slapyvardė pasirašyti straipsniai ne visada išreiškia redakcijos nuomonę.

Jonas Miškinis

Kaip lenkai naikino Vilniaus krašto lietuvių židinius— mokyklas

Lenkai okupavę Vilnių ir jo sritį, dėjo visas pastangas Vilniaus krašto lietuvius nutautinti. Tačiau tas darbas jiems gana sunkiai vyko. Juo labiau jie ėmė lietuvius persekioti, juo lietuviuose pasireiškė didesnis atsparumas, aktyvumas ir galiausiai vieningumas. Ir tas vyko ne metus, bet 19 metų. 19 metų okupacija! Per tą laiką daugeliui lietuvių teko mirti lenkų kalėjimuose, per tą laiką daug nuvyto ne viena jaunystė, nemačius giedrios dienos, nepatyrus saulėto džiaugsmo, per tą laiką daugelis tvirtų vyrų ir senatvės serkšnos papuošė jų pilnas rūpėčių galvas.

"Ryto" Draugijos mokyklų tikslai

Senesniosios kartos vilniečiams lietuviams teko mokslus eiti svetimoje mokykloje. Tačiau jų vaikiai buvo laimingesni: jie lankė savas "Ryto" draugijos mokyklas, kurių nuo 1922 metų Vilniuje buvo prisistiegiusių gana daug. Kad ir neilgai gyvavo tos mokyklos, bet daug davė savo auklėtiniams, ypač lietuviškas atžigius. Toji karta, kuri praėjo per lietuviškąją mokyklą, labiausiai buvo ištikima savo tautos siekiams. Ji uoliai dėjosi prie organizacinio gyvenimo, rašydami ir šv. Kazimiero ir Kultūros skyrius, daug kur kovoję dėl lietuviškų pamaldų, ne lietuvišką spaudą. Deja, lietuvių rengdavo vakarus, skaitė ir plauškosios mokyklos laikotarpis buvo Vilniaus krašte neilgas. Lenkų administracija nieku būdu negalėjo pakęsti lietuvių kultūros židinių.

Mokyklų uždarinėjimas

Nuo 1921—1925 m. Vilniaus krašte lietuvių mokytojai, susitelkę

"Ryto" švietimo draugijon, įsteigė to paties vardo Lietuvių Mokytojų Seminariją Vilniuje, kurios tikslas buvo paruošti daugiau jau lenkai pridėjo savo niekšišką ranką. Jau 1926 metais prasidėjo mokyklų, o vėliau ir švietimo skyrių ir skaityklų planingas uždarinėjimas. Vienas po kito geso švietimo židiniai lietuviškuose kaimuose, tie židiniai, kuriuos lietuvių jaunuolis ir vaikas brangino, buvo juos pamėgęs iš visos savo širdies gelmių. Daug kur paskutinį kartą vaikas, apleidamas savo mokyklą, paliko mokyklos sienoje smulkutį, bet labai reikšmingą šūki: "Tegyvuoja lietuviška mokykla! Lietuviai esame mes gimę, lietuviškai norime ir būti!" Šiuos šūkius daug kur esu užtikęs Valkininkų valsčiuje, lankydamas 1941 metais pradžios mokyklas.

Taip nuo to laiko ir prasidėjo tyli, bet atkakli kova su svetimu juo gaivalu, kuris ryžosi įsivesti širdis pavergti. Toje kovoje brendo lietuvių mokytojų ir jaunuolių dvasinės jėgos, augo meilė savajai tautai ir savajam kraštui.

Mokyklų uždarymo priežastys

1933 metais lenkų administracija uždarė visus šv. Kazimiero draugijos skyrius, prie kurių priklausė tūkstančiai kaimo jaunuolių, jaunimas ėmė nerimti, blaškytis. Pamažu užgeso žiburiai, kurie mokėjo pakreipti juo energiją ir darbą į šviesųjį kelią.

Taigi nuo 1924 metų ligi 1937 metų galo lenkai uždarė 191 pradžios mokyklą. Anksčiau jie lietuviškas mokyklas uždarinėdavo "dėl netinkamų patalpų", išgalvota priekabe, vėliau gi uždarinėdavo kitais motyvais: "dėl menko mokymo", dėl mokytojų moralės

bės liudymų neturėjimo ir dėl kitokių pramanytų dalykų.

Pradžioje, nenorėdami sudaryti užsieniams blogo išpūdzio, masinio lietuviškųjų organizacijų uždarinėjimo lenkai tuo tarpu nesimėmė. Uždarinėjo palaipsniui. Šia, žiūrėk, švenčionių storosta sulaukė kelių mokyklų darbą, girdi, Vilniaus Mokyklų Kuratorija nepatvirtinusi mokytojų savo pareigose, kitur, storosta sulaukė "Ryto" švietimo draugijos skyrių; Suvalkų storosta uždarė šv. Kazimiero dr. jos skaityklą, knygas policininkai išsivežė ir skaityklos duris užantspaudavo.

Visą tai buvo daroma sistematingai, planingai, kad per dvejis metus laiko buvo sulikviduota 715 lietuvių kultūros židinių ir drauge Vilniaus Lietuvių Mokytojų Seminarija.

Lenkai benaikindami Vilniaus krašte lietuvių kultūrinės organizacijas— neišvengė ir ekonominių organizacijų: lietuvių kooperatyvų, pieninių, pagerintų sėklų stočių, ūkio ratelių, kurie buvo irgi uždaryti. Patį centrą lenkai uždarė 1938 metais sausio mėn. pradžio je.

1938 m. sausio 29 d. švenčionių storosta pridėjo paskutinį kartą savo ranką, uždarydamas lietuvių "Ryto" švietimo draugijos veikimą, sulikviduodamas 10 paskutinių lietuviškųjų mokyklų toje starostijoje, kur patys lenkai anksčiau savo oficialiais statistikos duomenimis skelbė, kad čia yra per 80% lietuvių gyvenamas kraštas.

Kai 1937 m. rugsėjo mėn. 1 d. lenkai uždarė lietuvių gimnaziją švenčionyse neva "dėl nepakanka mo mokslo lygio", jie tuo metu kelė aukštai galvas ir per savo spaudą skelbė, jog jie baigė Vilniaus kraštą valyti nuo lietuviškųjų usnių, nieko neįsąjūdi, kad pati Lenkija stovinti ant bedugnės krašto.

1937—1939 m. beveik visos lietuviškos įstaigos buvo likviduotos. Lietuviai inteligentai neteko darbo. O jaunos jėgos troško gyventi, norėjo dirbti. Kai kurie išmoko tenkintis labai nedaug ko, išmoko atsidžinti daugelio dalykų. Už keliasdešimt lenkiškų žlotų daug inteligentų, ypač buvusieji mokytojai, brido per purvus ir sniegą nuo pirkios prie pirkios, kaip mokytojai, auklėtojai, pačių tų asmeniškai prašomi. Žinoma, tai nebuvo normalus gyvenimas, bet mardėjimas. Daugelis lietuvių prirpato prie visų tų sunkenybių: teismų bei trėmimų.

Lenkai 90 lietuvių nužudė

Tautinis Lietuvių Komitetas Vilniuje plačiais memorandumais daug kartų kreipdavosi į pačių lenkų vyriausybę: smulkiausiai išdėstydami, atitinkamais dokumentais paremdami, visus Vilniaus vaivadijos brutaliskus žygius, nukreiptus prieš lietuvių kultūrinės

Jurgis Voldemaras rašo:

Hoffmanas apie Hitlerį

Autorius buvo Hitlerio draugas

Jau pats knygos pavadinimas "Hitleris buvo mano draugas" sako, kad knygos autorius, garsus vokiečių fotografas Heinrich Hoffmann, save laikė vokiečių fuereirio ir Trečiojo Reicho kanclerio draugu. Jeigu ir netikėsimė visu tuo, ką Hoffmanas apie Hitlerį ir save parašė, iš surinktų fotografijų ir kai kurių neabejotinų istorinių faktų, nesunku spręsti, kad neseniai miręs Hitlerio asmeninis fotografas, tikrai palaikė draugiškus santykius su savo buvusiu šefu. Po karo Hoffmanas liudijo Nuerenbergo byloje. Vėliau jis buvo suimtas Bavarijos valdžios, jo turtas konfiskuotas, pilietinės teisės atimtos, o pats nuteistas dešimčiai metų kalėti. Apie Bavarijos Denacifikacijos teismo sprendimą jis sako sekančiai: "Neteisybė yra lengviau pakelti iš priesoro rankų, nei iš rankų savo artimųjų". Nesigilinant į Hoffmanno atvejį, su šia mintimi negalima nesutikti.

Dieve, Dieve, kiek čia susirinko "nacių"

Fotografas Hoffmannas pradėjo garsėti dar prieš Didįjį karą. Šią profesiją jis paveldėjo iš savo šeimos ir, būdamas išsilavęs ir apskrus vyras, jis greitai praturtėjo ir išgarsėjo. Hoffmannas fotografo karalius, kunigaikščius, princus bei kitas to meto garsenybes. Vėliau, nacių laikais, prieš jo foto aparatą pozavo įvairių valstybių politikai, atvykę pasimatyti su Hitleriu. Štai Berghofo rezidencijoje Hitleris pasitinka Lloyd George'ą, buvusį Britanijos premjerą, kuris Hoffmannui pasakė: "Jūs galite dėkoti Dievui, kad turite tokį puikų fuereirį". Kitoje nuotraukoje Hitleris su Windsor'o kunigaikščiu ir kunigaikštene, o dar kitoje, buvęs Anglijos karalius su propagandos ministru dr. Goebelsu, vienas kitam draugiškai besišypsą. Toliau matome Atlanto nugaletoją Lindbergh'ą, tą vienišą erelį, kuris atvyko į svečius pas Reicho maršalą Goeringą. Vienoje nuotraukoje Hitleris ir Goebelsas su katalikų bažnyčios prelatais, visi išskėlė dešines nacių salautui. Šioje kny-

je ir ekonomines įstaigas, tačiau Varšuva jokio teigiamo atsakymo nemalonėjo duoti.

O kiek per 19 metų okupacijos nekaltų lietuvių nustojo sveikatos lenkų kalėjimuose dėl lietuviško veikimo!?

Be to, Vilniaus krašte 90 lietuvių vienokiu ar kitokiu būdu lenkai yra nužudę. Istorija niekad to nepamirš ir lenkams amžiais baidys akis.

goje taip pat randame sir Anthony Eden, lordą Simoną, ambasadorių Hendersoną, maršalą Petain ir daugelį kitų žinomų asmenybių, kurie viena ar kita proga lankėsi pas Hitlerį.

Buvusio Lietuvos prezidento K. Griniaus atsiminimuose parašyta, kad vienas mūsų premjeras, vizituodamas Benito Mussolini, įrodė savo palankumą fašizmui. Taigi, visi aukščiau išvardinti ir neišvardinti įrodė savo palankumą nacizmui, nes jie lankėsi pas Hitlerį. Koks absurdas, lyg skersvėjis, kartais perskrieja mūsų menkavertų politikų galvomis!

Trys merginos žudėsi dėl Hitlerio

Hitleris sakydavo: "Mano sužadėtinė yra Vokietija". Jis negėrė ir nerūkė, buvo vegetaru, bet kompanijose mokėjo prisitaikyti prie bendros nuotaikos. Su moterimis jis buvo džentelmeniškai, jis imponavo, bet artimesnių draugysčių vengė. Knygoje aprašyta, kaip vieną kartą Hitleris netikėtai buvo apdovanotas bučiu, dėl ko jis be galo įsiuto ir kilo nemalonus incidentas.

Savu laiku (1927 metais) Hitleris įsimylėjo į savo sesers dukterį Angeliką Raubal, linksmą ir artistiškos sielos mergaitę, kurią globojo ir saugojo kaip savo akį, visiems ją pavydėdamas. Ši mergaitė tapo tikra belaisve, nes Hitleris ją laikė izoliuota ir uždaryta nuo kitų žmonių. 1931 metais Angelika nusizūdė, peršaudama savo širdį Hitlerio revoliuere. Jos savizudystė taip ir liko neišaiškinta. Vieni teigė, kad Angelika nusizūdė iš meilės Hitleriui, kuris buvo nusprendęs visą gyvenimą likti viengungiu. Kiti šitą tragediją aiškino kitaip. Angelika buvo įsimylėjusi į vieną jauną Vienos dainininką. Vėliau prarado jo meilę ir dėlto užbaigė savo gyvenimą. Šitos mergaitės mirtį Hitleris labai sunkiai pergyveno.

Vėliau, 1931 metais, bandė nusizudyti Eva Braun, būsimoji fuereirio žmona. Ji buvo linksma, draugiška ir Hitleris mėgo jos kompaniją. Bet panelė Braun jautėsi vieniša ir apleista, nes tuo metu Hitleris buvo paskendęs politinėje akcijoje. Jos gyvybė buvo išgelbėta ir ji tapo neatskiriama Hitlerio gyvenimo palydovė iki mirties.

Trečioji — tai Unity Mitford, anglų lordo Redesdale dukte. Ši anglė, žinoma keliautoja, Vokietijoje praleido nemažai laiko ir Hitleris ją išnaudojo politinei propagandai. Unity Mitford buvo didelė Hitlerio gerbėja ir nežinia, kas ją daugiau imponavo: Hitleris, kaip vyras, ar Hitleris, kaip politikas. Karui prasidėjus, Muenche

no gauleiteris jau įsakė apleisti Vokietiją ir ji viename parke paleido sau šūvį į galvą. Dakaram pavyko išgelbėti jos gyvybę ir ji mirė jau po karo Anglijoje, 1948 metais.

Hitlerio charakterio bruožai

Savo jaunystėje, gyvendamas gražioje Vienoje, Hitleris svajoto tapti dailininku. Tam jis turėjo neabejotinų gabumų ir iš savo pa veikslių sugebėjo pragyventi. 1936 metais amerikiečių žurnalas Esquire atspausdino nemažai Hitlerio paveikslių reprodukcijų ir, autorius teigimu, kai kurie Hitlerio kūriniai dar ir dabar kabo Vašingtono muziejuje. Brangiausia dovana Hitleriui buvo geras paveikslas ir jis nesivaržė su kainomis. Be abejo, jo kolekcijoje buvo nemažai kūrinių, pagrotų iš okupuotų kraštų, kurie po karo buvo gražinti savininkams. Hitleris neapkętė modernaus meno ir sakydavo, kad nelaimingas rėmų gamintojas turi dėti kablus ant visų keturių šonų, nes nežinia už kurio paveikslas bus pakabintas.

Hitleris domėjosi ir architektūra. Būdamas dvidešimties metų jis suprojektavo triumfo arkas, kurios "vieną dieną bus pastatytos Vokietijoje". Paklaustas, kodėl jis netapo architektu, Hitleris atsakė: "todėl, kad aš nutariau tapti architektu Trečiojo Reicho".

Hitleris daug skaitė, bet ypač tingai domėjosi technika ir istorija. Jis smulkiai žinojo visus didžiuosius laivus, jų tonažą, greitį, ir popietinėse diskusijose versdavo savo admirolus raudonuoti, kurių žinios dažnai buvo ribotos. — Prasidejūs vokiečių — rusų karui, Hitleris buvo tikras pergalė. Vieną kartą Hoffmanas pasakė, kad jis tikisi, jog nebus pakartotas Napoleono klaidos. Į tai Hitleris atsakė: "Jūs kalbate, kaip vienas iš tų vakariečių propagandos pirklių: "Jeigu Napoleonas nenugalėjo, nenugalės ir Hitleris!" — Tai yra papigos rikšmas, kuriuo jie save ramina. Nesirūpink! Nieko panašaus mums negali atsitikti — aš perdaug gerai išstudijavau istoriją".

Hitlerio sveikata buvo menka, ir jis gyveno tabletėmis bei injekcijomis. Bet jis liguistai slėpė nuo viso pasaulio savo fizinius silpnumus. Hitleris pats cenzūrovė visos fotografijas ir drausdavo spausdinti tas, kuriose jis dėvėjo akinius arba blogai gulintį drabužį. Savo kūną jis slėpė net nuo daktaro ir apsinuogindavo tik tiek, kiek būdavo būtina reikalinga. Hitleris negalėjo suprasti, kaip Mussolini leidžia save fotografuoti maudymosi kostiume: — "Kokia būtų mūsų pagarba Napoleonui, jeigu turėtume jo atvaizdus šiuose juokinguose drabužiuose" — sakė Hitleris.

Knygos autorius rašo, kad Hitleris turėjo nelaimės naujautimo jausmą. Jis naujautė savo myt- (Nukelta į 5 psl.)

Dr. Vincas Misiulis,
Detroitas, Mich.

Nacionalistinis mons. M. Krupavičiaus habilitacijos „1926 metų gruodžio 17-oji Liūdna 30 metų sukaktis“ pakoregavimas

(8-toji tąsa)

nebuvo paskaityta, mums vyriausybės programa žinoma. Dar daugiau man tapo žinoma ta programa dėl paskutinių įvykių. Buvusi senoji vyriausybė dėl savo netikusių darbų, dėl savo klaidingos taktikos, privėdė Lietuvai prie pražūties kranto. Reikėjo dar vienos kitos dienos, kad turėtume čia ne Lietuvos vėliavą, bet svetimos valstybės, — kad mes stovėtume ant Lietuvos nepriklausomybės kapo. Naujoi vyriausybė kaip tik laiku paėmė Lietuvos vėirą į savo rankas ir nukreipė Lietuvos gyvenimą nuo tos Lietuvai parengtos pražūties." Cituota iš Seimo stenogramų, 3 Seimas, 3 sesija, 18 puslapis.

Gi trisdešimčiai metų praslinkus, po tokių karštų mons. M. Kr. su prezidentu A. Smetona bučiavimais, didžiųjų sveikinimų: "kad taip gražiai jau vyko". Atseit, bendrai nuostais perversmas be jokių kliuvinių, pasisekė. Dabar mons. M. Kr. pagal savo partinės konjunkčtūros strategijos reikalavimus, vaduodamas žmogiškąją silpnbę, "habilitacijos" 24 tąsoj, labai per detai aiškina sudariusią poperversminę — interregnum padėtį. O taip pat ir jos vertinimą savo C. Komitete. Sako: "Buvo teigta, kad visur pasireiškė kariuomenės neramumų. Kėdai-

nių igulioj, vadovaujamos Jakaičio ar Alytos, nutarta žygiuoti ant Kauno ir atstatyti teisėtą tvarką. Marijampolėj, kariuomenė Vitkausko vadovaujama visa buvo ištikima vyriausybei ir rengėsi panaikinti perversmo padarytus pakeitimus..."

Kad nuverstųjų, grupių veiksmų dalis tokio mis mintimis gyveno ir to norėjo, ypač prokomunistinis — marksistinis sparnas ir pati Mas-kva, apie tai negali būti jokių abejonių ir nu-neigimų. Nes tų siekių yra aiškūs įrodymai su atitinkamais padariniais. Jug pačio perversmo išvakarėse Kremliaus pasuntinio Kaune, buvo padarytas Ministeriui P-kui M. Šleževičiui, apie tuoj būsimą perversmą pranešimas. O kiek vėliau, jau po perversmo, su lenkų palaiminimu demokratiškos plečkaitijados su ancevicijada, Tauragės pučas.

Tikriau tariant, plėšikiškai valstybės išdo apiplėšimas. Galimas dalykas, kad vienas kitas ir karininkas, alle pupų dėdė Biržys, panašiai galvojo, bet jokių praktiškų veiksmų, išskiriant patį generalinio štabo viršininką gėn. štabo plk. K. Škirpą, nieks nesimėmė. O neradęs savo ginamai demokratijai gynėjų, ir pats kapituliavo. Reiškia, kad kariuomenė, kaip ir lietuviškiai gal vojanti didžioji tautos dalis, įvykųj perversmą sutiko labai šiltai, kaip ir pats mons. M. Krupavičius, nėt su karštais A. Smetonos bučiavimais. Žinoma, prie jo sutikimo visai nesuplakant iš jo išplaukusių vėlesnių padarinių, į kuriuos patys krik. demokratai taip pat turėjo į vienus tiesiogines, į antrus netiesiogines didelės įtakos. Kad kariuomenė tikrai prieš perversmininkus nebrudėjo, apie kurį brudėjimą kalba mons. M. Krupavičius, tą labai ryškiai išryškino kompetentingas asmuo, buvusis tuometinio

Kariuomenės Inspektorius generolo S. Žukausko adjutantas gen. štabo pulkininkas P. Žilys. Jis savo straipsnyje: "Gruodžio 17 karšičio akim-is", atspausdam 1957 met. "Draugas" nr. nr. 164—8, patikslina ne tik netikslius mons. M. Krupavičiaus teigimus apie kariuomenės dalių brudėjimą prieš perversmininkus, bet ir apie politinių perversminių partijų lyderių posėdžiumus generaliniam štabe, posėdžiavimo laiką ir asmenis.

Reiškia, kad į mons. M. Krupavičiaus "habilitacijos" patiektą skaitytojams perversmo kreivą paveikslą ir jo eigą, atsiliepė ne tik politikuojantieji asmenys, bet net teisingumo darbą dirbusieji teisininkai ir arti stovėjęs prie pačios perversmo galios realizavimo, t. y. generaliniam štabe prie perversmininkų posėdžiavimų, garbus karys gener. štabo pulkininkas P. Žilys.

Po perversminės valdžios udarymo mons. M. Krupavičiaus sapnas

26 "habilitacijos" tąsoj, mons. labai nekaltai išvedžiojimas prieina prie pačios po perversminės valdžios sudarymo. Jis sako: "Šiuo pat metu plačiau įrodinėju (kam? V. M.), kad perversmu nebuvo jokių pateisinamų priežasčių. Vissos buvusios vyriausybės ir seimai gyvenamos sąlygose padarė maximum to, kas galima buvo padaryti. Jeigu iš tikrųjų taip buvo, tai kuriems galams mons. iš seimo tribūnos gruodžio 31 dieną ašarodamas šaukė: "Reikėjo dar vienos kitos dienos, kad turėtume čia ne Lietuvos vėliavą, bet svetimos valstybės vėliavą, kad mes stovėtume ant Lietuvos nepriklausomybės kapo". Ir dėl laimingo perversmo laimėjimo, su dabar tvuojamu, jo tariamu perversmo kaltinin-

ku prezidentu A. Smetona generaliniam štabe buziuotasi? Toliau sako: "Tautininkai į pasitarimus atėjo su visu valdžios sągato projektu. Buvo pasiūlyta prezidentu Smetona, ministriu pirmininku Voldemaras. Iš krikščionių demokratų jie taip pat pasiūlė Bistrą ir Karvelį, nors mano buvo pareikšta, kad mes, kr. dem., nepretenduojam į jokią vietą valdžioje (koks kuklumas!). Tikrai tie mūsųj kr. dem. su mons. M. Krupavičium priešakyje, yra paties Dievo apdovanoti nepaprastu nežemišku kuklumu ir mažiausiu apetitu. Šias jų kilniąsias Dievo palaimas dorybes esam gerai patyrę ne tik nepriklausomaj tėvynėj, bet ir astovaujancio emigraciniame gyvenime pavergtos lietuvių tautos valilią Vlioko veikloje. V. M.) ir jokių sąlygų vyriausybei sudaryti nestatom.

Išklausius mons. M. Krupavičiaus perversminės vyriausybės sudarymo metu kukliausias krikščioniškas sąlygas, tenka palyginti, kad ir nelabai aiškiai reikštas ir nebaigtas reikšti valdžios sudarymo mintis paties kaltininko prezidento Smetonos.

Paties Prezidento užuomina apie jo išrinkimą

Kadangi ta užuomina buvo pareikšta tam tikrose aplinkybėse, tai nežiūrint jos šalutiniškumo ir rašinio ištesimo, ryškumo dėliai, aprašytina. Tenka pastebėti, kad prezidento Smetonos pareikšta užuomina, liko didėle paslaptimi dėl jos reikšimo nutrukimo ir neišryškimo.

(naujau dard spu)

Ramūs apdumojimai rimtų patarimų

Rašo — A. J. Kaulėnas

Aišku, aš esu smarkiai pavėlavęs, nes p. Basčio straipsnis, tilpęs "Draugo" Nr. 267, senokai pasirodęs, gi to straipsnio apdumojimus tik dabar noriu aptarti šio laikraščio skiltyse. — Teatleidžia man skaitytojai, bet kartu ir teatsimena, jog aš gyvenau net už 8 tūkstančių mylių nuo garbingosios Čikagos ir nuo p. Basčio, taigi pavėlavimas turėtų būti pateisintas, juoba, kad jo keltos mintys neretai vis kartojamos mums nedraugingos spaudos skiltyse ir jos, kaip puolimo priemonė prieš mus, nesensina.

Iš tikrųjų, p. Basčio krikščioniška siela tikrai bus gerai pasismaginusi, — taip sultingai, kategoriškai ir išmintingai išklodži savo atšovaujamos tiesos dėsnius taip nekenciamiems Lietuvos nacionalistams. Mes jau įpratome prie to, p. Basty, kad kai kam vos tik suminėjus nacionalizmą, susisuka galva ir kartais būdamas labai geros valios ir didžios išminties, ima ir prirašo nesąmonių ir pridaro klaidų. Va, apie tai čia aš noriu pakalbėti. Bet, gink Dieve, aš nenoriu mokytį Tamstą teisybės, o noriu čia tik su skaitytojais pasidalinti mintimis, kurios mano supratimu pravartu būtų žinoti ne vien Jums, bet ir mūsų skaitytojams.

Jūs, p. Basty, kaip matau, labai garbinatė VLIK'ą, kurį laikote kuone šedevru ir tobulyste, kuriai jokia kritika nebegalima, nes ji yra neklystanti institucija ir tt. Bet tai yra skonio dalykas, p. Basty, o ne dogma! Kaip matote, mes galvojame visiškai kitaip. — Argi, Jūsų nuomone, to mums dar ryti nevalia? Juk mes esame demokratiai! Jūs ir toliau ramiai sau galite rašyti ir garbinti VLIK'ą, priskirti jam būtus ir nebūtuos nuopelnus, galite jį laikyti "teisėta Lietuvos valdžia...". Juk nuo to niekas nepasikeis. Bet jei esate tikras, o ne maskuotas demokratas, tai turite sutikti, kad ir mes, tie Jūsų taip nekenciamieji Lietuvos mylėtojai — nacionalistai, turime lygiai tokią pat teisę sakyti ir rašyti tai, kas mums patinka, kas mums atrodo tikslinga ir teisinga. Argi ne?

Jei leistume ruoniu pasirinkti iš labai daugelio patiekalų sau maistą, jis be abejo pasirinktų sau žuvenį. Tai juk jo skonio dalykas ir manau p. Basty dėl to neturėtų pagrindo imti ir rašyti ilgiausio pamokslinio straipsnio ir įrodinėti tam vargšui ruoniui, jog kur kas geriau būtų, jei ruonis pasirinktų p. Basčio mėgiamą paršieną.

Mes visiškai atvirai sakome, kad su tokomis pretenzijomis ir tokiais darbo metodais ir tokiais sąstatais, koks šiandien yra, VLIK'as mums yra nepirmitinas. Ir tamsta, p. Basty, manai mes klystame? Aišku, teisingiausia atsakymą duos ateitis, — palaukime, kam mums dabar karščiutis ir vienas kitą grūsti stacia galva pragaran. Pasaulis labai margas ir jo pažiūros keičiasi kaip upės vanduo. Va, štai senai labai senai... vieni mirė cirko ir amfiteatru are nose ir jie buvo laikomi tada glūsais, o kiti sėdėjo ponų ložėse ir gerėjosi kancios vaizdais... ir jie buvo skaitomi labai padoriais piliečiais. Keičiasi laikai, kaip sakiau, — dabar iš tų glūš mes turime didvyrius ir šventuosius, o apie "išmintinguosius" žiūrovus stengiamės nieko nebekalbėti. — Mainosi margo svieto rūbai... Bet vistiek esmėje viskas yra skonio dalykas, nes ir dabar labai daugelis dalykų, kuriuos mes laikome kilniais ir šventais, štai ten — bolševikai juokiasi! Na, dabar p. Basty's mieliai meta visus lietuvius nacionalistus į amfiteatrą ir pats lipasi iškilmingon neklystančių ložen, kad pasigėrėjus lauktina mirtimi... Na, irgi skonio dalykas, p. Basty. Mes už tai nepykstame. Bet vieną tik atsiminkite, kad gyvenimo kovą laimi ne tas, kuris turi didesnę burną ar stipresnius raumenis, bet tas, kuris tiki į idėją ir yra galingas dvasia. Lietuviškas nacionalizmas perėjo daug kancios kelių, praeis jį dar daugiau ir rezultate, atsimink mūsų žodžius p. Basty, — lietuviškas

nacionalizmas laimės savo tautai skaištų rytojų, kuriuo vertingai galėsime džiaugtis visi.

Iš tikrųjų, man labai gaila p. Basčio, — jis vis dar tebepučia senon ir jau rūdyti pradėjusion dūdelėn: tas Smetona šiošs ir toks, tas Voldemaras dar baisenis niekadėjas... toks jau baisus... kurio nekentė visa tauta(!). Na! Na! Argi ištikrųjų taip buvo? Prašau leisti Jus paklausti: ar toje lietuvių tautos sudėtyje, kuri anot Jūsų nekentė Voldemaro, galiau ir aš save užskaityti? Jei Jūs man pripažinsite teisę būti lietuvių tautos nariu, tai aš Jums čia visiškai atvirai sakau, kad gerbiau ir mylėjau. Na, vadinasi Jūsų teigimas, jog visa lietuvių tauta nekentė, yra tolokai nuo tiesos. Taigi, p. Basty ateityje jau neberašyk, kad nekentė "visa" tauta (sivaizduokite!).

Jūs sugestijonuojate, kad "Laisvoji Lietuva" yra leidžiama bolševikų pinigais(!). Žinote, turiu atvirai pasakyti, — man gaila Jūsų dvasinės mizerijos. Pagiežavistik krikščioniškame pasaulyje turi turėti ribas. Tarp Tamstos meste melo į "LL" leidėjus ir jų — leidėjų milžiniško idealizmo yra toks skirtumas, kaip tarp dangaus ir peklos. Tikrai aš užgauciau tuos didžius vyrus, kurie savo sunkiai uždirbtai pinigais remia leidimą "LL", kurie veltui, naktimis dirbdami, redaguoja ją, jei bandyčiau juos ginti. Jų idealizmas nereikalingas jokios gynybos ir reklamos, nes jie tiki ir tarnauja idėjai, p. Basty, gi apie tai, kiek galima suprasti iš Jūsų minčių, Jūs neturite elementarinio supratimo, kas tai yra auka ir pasiaukojimas. "Laisvosios Lietuvos" leidėjai ir redaktoriai tikrai vyriškai atlieka savo darbą. O Jūs? Jūs esat paprasčiausias melo ir gandų "divvyris", kuris aukodamas krikščioniškos moralės dėsnius, meti purvą kitiems, neturėdamas nei lašo tiesos ir įrodymo. Kaip mes galėtume Jus pavadinti?

Už tai man ir gaila, kad Jūsų genijus neturi pilnos dirvos čia — Vakaruose. Jūsų vieta okupuotos Lietuvos spaudoje, nes ir jie panašiai rašo, kaip Jūs, apie mus. — Ten Jūs galėtumėte sužydėti visu savo genijaus platumu! Jūs visiškai bereikalingai atsidūrėte tremtyje, turint tiek drąsos ir tokį moralės supratimą Jums vieta būtų ten. Va, štai ir mes Londone turėjome vieną tokį rašėivą — Albinas Molis (Jūs jį pažįstate). Jis visam lietuviškam veikimui buvo raktišis, asmuo be moralės, akipleša ir didis melagis. Moliui buvo viskas bloga, visi negeri, o ypač Lietuvos mylėtojai nacionalistai buvo blogi. Bet šiam vargšui veiklos dirva buvo kur kas blogesnė, nei Jums p. Basty. Jūs ten turite "Draugą", "Naujienas", kurių skiltys visada yra atviros Jums, gi Molis savo raštų niekam negalėjo įpiršti, išskyrus "Keleivį". Na, tada mūsų Londono didysis genijus nutarė grįžti okupuoton Lietuvon. Ir aš atvirai turiu pripažinti, — melo ir pagiežos sužydėjimu okupuotos Lietuvos spaudoje jis pralenkė net Jus, p. Basty.

Tamsta palieti ir kūrėjus — savanorius. Ar Jums yra žinomos nuotaikos, kurios vyravo pas savanorius laikė jų suvažiavimų? Jei ne, — pasiklausykite bent vieno dalyvio ir man neberekis rašyti kuo gyvenu ir kuo siejosi Lietuvos savanoriai — kūrėjai. Vienas dalykas yra tikras, — tik ne tu, kuo siejosi p. Basty's.

Tarp kitų dalykų, Tamsta teigi, kad Lietuvos vyskupai tremtyje daug padaro Lietuvos vadavimui. Visiškai galimas dalykas. To "Laisvoji Lietuva" niekada ir neginčijo, bet aš asmeniškai manau, kad jų visų vieta turėjo būti Lietuvoje. Jie turėjo pasilikti su tikinčiaisiais, net nebijant mirti už tikėjimą ir idėją. Na, bet jie taip greitai bėgo iš Lietuvos, kad Kristus, mūsų Viešpats, nebesuskubo jų paklausti, kaip kadaise paklausė šv. Petro: "Quo vadis, Peter?" Kaip matote, ir šiame klauseime mes turime savo atskiras nuomones. Argi ir tai nevalia, p. Basty? Na, nieko. Skirkimės mes sa-

Mažoji Lietuva

Rambyno dvasial šauklant

Rašo A. Nevardauskas, Čikaga

(Klaipėdos krašto lietuvininkų susirinkimą prieš 35 metus Šilakarciamoje — šilutėje prisiminus)

Lauke pažemiu siaučia čiuoždamos sniegas. Žvarbus vėjas vaikopaskutinius sniego debesėlius ir kai pakėlęs galvą pasižiūri į erdves, tai rodosi, kad ne debesėliai vėjo nešami lekia, bet aukštybių tolai. Laukai ir miškai priversti sniego. Kelias paras iš eilės snigus, keliai užpustyti ir susisiekimas suparalizuotas.

Martynas Sprogis, viduryje seklyčios stovėdamas skaito nedidelio formato lapelį. Jo rankos virpa. Ir, geriau išsižiūrėjus, galima pastebėti, kad virpa ne iš baimės, o iš džiaugsmo. Perskaitęs pakeilia akis, kurios užklydusios apšalusį langą, valandėlei ant jo sustoja. Bet ir vėl staiga sugrįžta prie lapelio ir bėgiodamos skersai rankoje turimą lapą, gauda raides, kurias perduoda smegenų centrui, o šie lipdo iš jų skiemenis, žodžius, išstas mintis ir sukelia minčių jūras. "Taip! Nei šio atsišaukimo autentiškumas, nei faktai, kad atėjo laikas lietuvininkams apsispręsti, abejoti netenka. Lietuvininkai kyla laisvės žygiui ir nėra ko laukti. Užtenkamai prisilaukėme." — /garsiai savo mintis reiškė Sprogis.

Iš prieančio išplaukęs žingsnių aidas pertraukė Sprogio mintijimus. Turėtą rankoje lapelį greit suglamžo ir nespėjęs paslėpti sau gesnėje vietoje, paslepia kairiosios rankos kumtyje. Į seklyčią įeina žmona.

— Aglonėnų Lelys, mačiau, buvo užvažiavęs. Kas gi jį čia atvirojo? Juk lig šiol nei per apsirikiimą nēr pas mus užklyvęs?!

— O, jo. Matai Anike, jis atvyko man pranešti, kad ryt turiu būti Šilakarciamoj.

— Tu? Ir tu manai važiuoti? — Šiam nesiskubinant atsakyti tėsė: "Marčiau, ar tu proto netekai? Nejaugi nori smerčio ieškoti? Tik pagalvok! Šitokiam ore ir šuo iš trobos varomas nenori eiti, o tu..."

— Nesirūpink Anike manim, Aš ne šunelis ir juo būti tikrai nenoriu. Ir tikėk manim, kad tik ne noras būti šuneliu ir verčia mane vykty į Šilakarciamą, — pertraukė žmonos išmetinėjimus vyras.

Šiai nieko nesakant, pridėjo: — Prašau paruošti man keletai dienų maisto, o Mikučiui pasakyk, kad ryt anksti rytą man būtų paruoštos šlajos ir kad šiandien geriau pašertų arkliaus. Iš namų ryt išvažiuosiu ryto prieblandoje.

Žmona visą tai išgirdusi net išsižiojo. Ji niekaip negalėjo suprasti, kas čia galėjo atsitikti. Marčiūs žmonos nustebimą pastebėjęs ir nenorėdamas iš jos susilaukty eilės klausimų, dėdamas pirštą prie savo lūpų, sukuždėjo: "Kurioo tiksliu vykstu į Šilakarciamą, neklausk. Pasakyti negaliu. Ir šita aplinkybė verčia paprašyti ta ve, mano išvykimo į Šilakarciamą paslaptį laikyti už dantų. Ypatin-gai neduok apie tai nieko suprasti mūsų kaimynui Otto Parschat. Aš tuo tarpu išeinu. Turiu dar kai ką atlikti su savo kaimynais lietuvininkais".

Žmona vis nustebusi stovėjo, o Martynas apsilvėkęs kailinius išėjo. Ejo giliai užpustytu keliu. Keliu balto, girgždancio sniego, širdyje gvildendamas klausimą, kaip iš savo kaimo išrinkus pačius geriausius lietuvininkus atitaisyti istorinę netiesą. Nuo vieno prie kito kaimyninio ūkio slinkdamas, pynė įžanginių klausimų eilę, — kaip jų ištikimybę Lietuvai patik

vo nuomonėmis, kalbėkime, ginčykimės ir barkimės, — juk visa tai ir sudaro demokratijos esmę, nes tik nuomonėmis pasidalinus, galima kalbėti apie kompromiso ieškojimą. Bet neišikime iš ribų ir nesirkime insinucijomis, kuriomis greičiausia net patys netikime. Juk mes esame Vakarų pasaulyje ir mus privalo saistyti krikščioniškos moralės dėsniai. — Ginčai mūsų nesugriaus, gal net tvirtins kovai, bet moralinis supavimas bus toji nelaimė, kurioje mes klimpę sveiki nebesikelsime.

— ● —

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

NETIKĖTAI MIRUS,

BIČIULE ALDONĄ RIMIENE, NETEKUS TĖVELIO ir ALFONSA RIMĄ, NETEKUS UOŠVIO, GILIAI ATJAUČIAME

Laisvosios Lietuvos
Redakcija ir Administracija

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

mirus, jo žmonai Sofijai, dukterims: Aldonai Rimienei ir Larisai Jankūnienei bei jų šeimoms ir giminėms liūdesio valandoje, reiškiam giliai užuojautą ir kartu liūdimę

Dr. Vaclovas Gediminas ir Emilija ČEKAI

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

Brangiam Prieteliui

staiga mirus, jo žmonai Sofijai, dukterims: L. Jankūnienei ir Aldonai Rimienei bei jų šeimoms, seseriai Zinadai Matušauskienei ir kitiems giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Viktoras Lungas

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

mirus, Aldoną ir Alfonsą Rimus, liūdesio valandoje giliai atjaučia ir kartu liūdi

Birutė ir Ignas
NAVICKAI

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

mirus, bičiulius Aldoną ir Alfonsą Rimus giliai atjaučia ir reiškia giliausią užuojautą

LAS JAV VIETININKIAI

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

mirus, Aldoną ir Alfonsą Rimus, kartu liūdedami, nuoširdžiausiai atjaučiame

L. ir P. TYRULIAI

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

NETIKĖTAI MIRUS,

ALDONĄ IR ALFONSA RIMUS
BIČIULIŠKAI UŽJAUČIAME

E. ir K. Oželiai

POVILUI DRUŽILAIUSKUI

MIRUS, ALDONAI ir ALFONSUI RIMAMS REIKŠdami NUOŠIRDŽIĄ MŪSŲ UŽUOJAUTĄ, KARTU LIŪDIME

Aldona ir Vincas Kačinskai

J. RINKEVIČIUS—KOVOTOJAS

(Atkelta iš 2 psl.)
 džius, žalume skendo laukai, o apylinkėje viespatavo saldi tyła, Jonas nosies tiesumu, žingsnis po žingsnio, vieškeliu, dėdės palydėtas, traukė į nežinią. Kunkuliuojas kraujas ir trykštąs ryžtingumas teikė energijos užsimotam sprendimui įvykdyti. Neskaitant didesnių ar mažesnių kelionėje pergyvenimų, su keleta rublių kišenėje, baigiantis vasarai, Jonas pėsčias pasiekia Vilnių. Už keletą kapelių prisiglaudžia kampelyje... tačiau maži ištekliai išseko ir grei tai Jonui teko naudotis nemokama nakvyne vienoje patiltėje. Atėjęs šaltas ruduo atsakė Jonui ir šį butą. Paties Jono žodžiais tariant, kuriuos jis prieš savo mirtį pareiškė šių eilučių autoriui, tai buvo velniškai sunku. "Atvykęs į Vilnių susiradau pastogę pas vieną lenkišką davatką. Ji kas rytą lėkdavo į bažnyčią, o aš — darbo ieškoti. Nesisekė. Pagalvoju, gal gi kuo nors Dieviui nusikaltau ir nutariau eiti išpažintis. Deja, man aplink žinomose bažnyčiose vien lenkai dvasininkai siatėjo. Pagaliau, susirinkusios lenkuojančios davatkos pas mano šeiminių — man pataria nueiti į vieną bažnyčią, kur būk lietuvis kunigas esąs. Nueiti nueinu. Bet man pradėjus lietuviškai nuodėmes pasakoti, lenkas dvasininkas supyksta ir mane pavaro nuo klausyklos. Davatkos šitą pastebėjusios mane palaikė didžiausiu nusikalteiliu ir todėl ne vien dėl pinigų trūkumo, bet ir kad išvengčiau davatkų piktų ir niekinančių žvilgsnių, pasirinkau nakvynei patiltę".

Kai didesni šalčiai atėjo, matome Joną einantį į bažnyčią neva kalbėti rožančiaus. Bet jis ne tuo tikslu į bažnyčią vakarais taikydavo, o tik tam, kad tarp klaupkų pasislėpęs galėtų pernaktoti. Pagaliau vieną rytą, zakristijonas atėjęs atrakinti bažnyčią, Joną pa gauna ir kaip vagį pristato klebonui. Šis smulkiai iškvočia Joną ir po parašo raštelį bei išpraudęs popierinį pinigą, pasiunčia į vieną restoraną. Šeimnininkas pasižiūrėjęs į raštelį, Joną priima ir pasiskaito dirbtį ir virtuvę. Tuo būdu, po ilgesnio klaidžiojimo, Joną matome bedirbantį Noškovskio restorane ir beplaušančių indus. Čia Jonas pirmą kartą savo gyvenime pažįsta, kas tai yra sotis ir šiluma, tačiau nebuvo laiko pasimokyti ar pasiskaityti. Dėl šios priežasties keičia darbą. Jis nueina dirbti į Vilniaus "konkės" tarnybą. Darbas buvo sunkesnis nei indų plovojė. Čia jam teko dirbti atvirame lauke po 15—16 val. per parą ir gauti atlyginimo tik 40 kapekių dienai. Tiesa, 6 ar 7 dienas į mėnesį turėjo laisvas, bet jos buvo neapmokamos. Šioje darbovietėje Jonas iškursta 14 mėnesių, kol susiranda kiemsargio padėjėjo poziciją pas pasiturinčią Zienkiewicz šeimą. Čia Jonas atgyja dvasia ir kūnu. Darbas lengvas, uždarbis geras. Čia jis gauna visą išlaikymą ir dar 5 rublius algos mėnesiui, plius iš turtingųjų šeiminių svečių susirenka palyginti neblogus arbatpinigius, kurie sudaro kitą tiek. Šeiminių sūnėnas gimnazistas, nors save laikė lenku ir visais keliais varė lenkinimo akciją, Jono lietuviško nuostatos niekieno ir jam padėjo mokytis. Taip pat čia niekas Jonui neužgynė laikyti ir platinti lietuvišką spaudą. Todėl netenka stebėtis, kad jis čia išdirba net 32 mėnesius, nemažai susitaupo ir gerokai pasimoko. Galimas daiktas, kad Jonas čia būtų pasilikęs ir ilgiau, jei ne jo patrono p. Zienkiewicz mirtis, ir jei jo "mokytojas", šiam baigus gimnaziją, nebūtų išsikėlęs iš Vilniaus.

Jonas netekęs darbo apskaičiuoja, kad jis iš savo sutauptų gali pragyventi daugiau nei porą metų ir nutaria mokyti. Ir nieko nelaukdamas įstoja į privačios gimnazijos 4-tąją klasę. Bet čia ir vėl nelaimė. Vienas "pamaldus komersantas" pirmųjų mokslo metų pradžioje iš Jono paskolos forma išvilioja didesnę dalį jo sutauptų ir negrąžina. Tad pristigęs pinigų prieš pat mokslo metų pabaigą, yra priverčiamas pradėti mokslą nutraukti. Ir vėl matome Joną be pastogės ir alkstantį. Kurį laiką jis yra priverstas versti

HOFFMANAS APIE HITLERI

(Atkelta iš 3 psl.)
 limos Angelikos mirtį, Muencheno atentatą (prieš bombos sprogią Hitleris skubiai apėjo sale), kitą atentatą važiuojant automobiliu ir pagaliau garsųjį 1944 metų vyriausios būstinės išsprogdimą. Hitleris tikėjo likimu ir nebuvo griežtai nusistatęs prieš religiją, jeigu kunigai nesikiš į politiką ir nekenks jo režimui. Bet Bormanas, partijos kanceliarijos viršininkas, buvo dideliu tikėjimo prieš ir daugiausia prisidėjo prie bažnyčios persekiojimo. Štai keli broožai iš naujosios knygos apie Adolfą Hitlerį, kurią parašė jo draugas, o ne priešas. Tai ne pirma, bet ir ne paskutinė: Hitleriai negimsta kasdieną.

"AUŠROS" LEIDYKLA LEIDŽIA DVI NAUJAS KNYGAS

"Aušra", išleidusi St. Butkaus "Vyrai Gedimino Kalne", tuoj atgi duoda spausdinti dvi naujas knygas: Gheorghiu garsųjį romaną "25 Valanda" ir St. Būdavo apysaką iš knygnešų gyvenimo "Rūsičia Dieną". Pažymėtina, kad St. Būdavui šiemet sukanka 50 m. amžiaus ir žinomam rašytojui pagerbti, "Aušra" išleidžia jo įdomią apysaką.

Šiuos du "Aušros" leidinius galima užsisakyti iš anksto. Juos užsisakysite iki š. m. balandžio 1 d. bus įrašyti knygoje, kaip garbės prenumeratoriui. Garbės prenumeratoriams knygos kainuos 20% pigiau. Abiejų knygų garbės prenumerata JAV ir Kanadoje: 5 dol., Anglijoje — 1 sv. 10 šil., Australijoje ir N. Zelandijoje 1.18 šil., Vokietijoje — 16 DM.

Pinigus siųsti JAV ir Kanadoje: Mr. M. Luneckas, 4847 S. Kilpatrick Ave., Chicago 32, Ill. Mr. J. Valakas, 408—10 2nd St. Brooklyn 11, N. Y.

Anglijoje: Mr. J. Bruzinskas, 46. Springcliffe, Bradford, Mr. Dainora, 49, Thornton Ave., London W. 4.

Australijoje ir N. Zelandijoje: Mr. A. Krausas, 4 Grandview Ave., Maribyrnong W. 3. Vict. Australia.

Vokietijoje ir kitose Europos kraštuose: Mrs. Vanda Povilavičius, Bayerische Vereinsbank, Filiale Memmingen, konto nr. 13241, 13-b / Memmingen. W. Germany.

pripuolamai nekasdieniniai darbai ir vos vos leidžia jam prisimaitinti. Nedarbo metu mes jį matome besilinsintį Užvingio pusėje ar Neris pakrantėje, žodžiu, gryname ore, lakštingalų ir kitų čiulbuonėlių liūliuojamą...

Pagaliau ir vėl nusišyptojus Jonui laimės spindulėlis. Jis sugrįžta dirbti į Vilniaus "konkė", tik šį kartą ne lauke, o kontoroje, telefonistu. Mes čia jį matome dirbantį nuo 2 iki 10 valandos po pietų. Atlyginimas geras. Laisvo laiko marios, kurį jis išnaudoja knygų skaitymui ir mokslui. Kartu kontoros buhalterio padedamas pratinasi kontoros darbu — sąskaitininko pozicijai.

(Bus daugiau)

TĖVŲ ŽEMĖ
 LASo Anglijos Vietininkijos leidžiamas laikraštis. Išėina kas 3—4 savaitės. Turinys gyvas, įdomus, nušviečia ir tenykštų lietuvių gyvenimą. Iliustruotas.
 Prenumerata JAV ir Kanadoje metams — 2½ dol., atskiras numeris — 20 cent.
 Užsisakyti galima šiuo adresu: "Laisvoji Lietuva", 911 W. 32 St. Chicago 8, Ill.

Nepigus

Didmiesčio pensininkas, pabodus klajoti gatvių triukšme, užsuka pas savo jaunystės dienų prieši, tebevadovaujantį vienai įstaiagai.

— Labai gerai, kad tu pas mane šiandien užėjai, — pamatęs įeinantį kalbino įstaiigos vadovas. — Sakyk, ar tu man negalėtum viena darbėlį atlikti. Jis yra gana skubus ir aš nežinau, ar suskubsiu laiku atlikti?

— O kodėl gi ne, — atsakė įėjusius.

— Labai gerai. — Traukdamas iš rašomojo stalo susirašinėjimą ir ant stalo patiesdamas dešimkę, burbuliuo įstaiigos viršininkas: — Paruošk man šiuos du biznio raštus ir išsiųsk. Dešimkę pasilaikyk kaip atlyginimą. Už mane pasirašyk pats. Taigi, visio geriausio. Aš matai turiu skubėti, kad nepa vėluočiau į lėktuvą į Vašingtoną.

Kai po kelių dienų įstaiigos viršininkas grįžo iš kelionės, ant savo rašomojo stalo rado padėtus susirašinėjimus. Deja, jis nerado paruoštų raštų nuorašų, todėl paskambinęs telefonu užklausė, kur jis juos padėjo.

— Aš visai nieko nerašiau, — atsakė užklaustas pensininkas.

— Na, o dešimkę pasilaikyti mokėjai? — perpykęs sušunka įstaiigos viršininkas.

— Tai ką tamsta manai? Ar tamsta manai, kad mane už dešimkę galima nupirkti? To tai jau perdaug!

Ekonomistas

Tūlas bedarbis, mėgstas ne darba, o tavernas, sutinka savo seną pažįstamą, o tas be jokių parduotų ir klausia:

— Tai ką? Girdėjau esi bedarbis?

ODOS! ODOS!

J. LEVIS — wholesale

Leather — Findings, 424 So. Central Park. Phone Van Buren 6-4323.

Paskambinus rytą prieš 7 val. 30 min. ir po 8 val. 30 min. vakare, pristato į Jūsų nurodytą vietą odas padams ir puspadžiams. Atvažiuoja su pilnu troku ir patys galite pasirinkti.

Batų taisytojams ir siunčiant odas į Lietuvą — geriausias pasirinkimas.

ARS-FOTO STUDJA

3210 So. Halsted St., Chicago, Ill. daro įvairių dydžių portretus.

Atlieka Studijos ir Foto mėgėjų darbus.

Aprūpina gera filmine medžiaga.

LIQDĖSIO VALANDŲ Sėskite MAŽEIKA & EVANS LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
 6845 So. Western Ave. Air Conditioned kopyčia
 REpublic 7-3600 — 7-3601 Automobiliams vieta
 Tiesa, kurie gyvena kitose miesto dalyse; gauname kopyčią arčiau Jūsų namų.

THE BIGGEST DOLLAR IN THE WORLD IS THE DOLLAR YOU SAVE.
 Remiantis Chicago Savings Bendrovės paeitimi, nuo pat jos įsikūrimo 1924 metais, jos pavyzdžius biznio tvarka, ypatingai indėlių saugumo ir dividendų našumo atžvilgiu, nėra suaugęs ir pelningesnis įstaiigos pasidėti taupomus pinigus. Pasidėję taupomus pas mus gauste ne tik takti saugumą — jų apdraudimą iki \$10,000.00, augsta dividenda, bet ir daugelį kitų patarnavimų veltui, už kuriuos kitose įstaiogose turėtumėte mokėti.
 Taupytojų patogumui Chicago Savings Bendrovės įstaiiga yra viena iš gražiausių ir moderniausių įrengtų visoje Illinois Valstybėje.
 Lietuviai gyvenantys už Chicago ribų, nežinūrnt kurioje Suvienytų Valstybių dalyje jie begyventų, gali taupyti pinigus pačiu. Rašykite dėl informacijų. Mūsų turtais \$21,000,000.00.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
 6245 So. Western Ave. Tel. GROvehill 6-7575 Chicago, Illinois
 Atidara: pirmadienį nuo 12 iki 3, antradienį ir penktadienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį nuo 9 iki 3. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 2 valandos po pietų.

IŠNUOMOJAMAS

geras, šviesus (kampinio namo) 5-kių kambarių butas. — Apšildomas centraliniu šildymu ir visais patogumais. Čia gyvena keletas lietuviškų šeimų.

Buto adresas: 5103 Co. Carpenter (kampas 51-mos g. ir Carpenter). Kaina nebrangi — 65 dol. mėnesiui. Telef.: BO 8-5369.

— Taip, bet perspektyvos neblogos.
 — Nesuprantu, apie kokias perspektyvas tu kalbi.
 — Matai, mielasis. Gatau statybinių medžiagų agentūrą, — aiškino bedarbis.
 — Tai ką gi galima daryti su statybinėmis medžiagomis vėly rudeni. O, kad taip būtų pavasaryje.
 — Vis tiek neblogai ir dabar, nes aš jau galiu prašyti avansą.
 Sutiktasis į tai nieko neatsakė. Bedarbis manydamas, kad sutiktasis ekonominiuose klausimuose ne susigauo, tésė:
 — Žinau, kad pats prilaikai pinigą. Paskolink man 75.
 — Taip, tai taip. Bet sakyk man, kaip bus su ta apvalia suma, kurią tau paskolinau geriaisiais laikais?
 — Tai koks gi čia klausimas! Žinoma, kad atiduosiu. Manai, kad man yra reikalingi tavo pinigai?

JONAS KIRVAITIS

INTERSTATE INSURANCE AGENCY
 6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Ill. Tel.: WALbrook 5-5671

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS
 Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
 1934 W. 59th Street, Tel.: GROvehill 6-9136

LIETUVIŠKA DRAUDŲ AGENTŪRA

Gyvybės, ligoninės, automobilių, baldų, namų ir visos kitos apdraudos — asmenims, profesionalams ir biznio įstaiogoms. Valstybės patvirtintos kainos.

Agentams ir brokeliams aukščiausi komisai. AUTOMOBILIŲ FINANSAVIMAS.

Bankiniai procentai. Nauji automobiliai 4% — vartoti — 6%. Veikia Notariatas. Smulkesniai ir nemokamai informacijai gauti skambinkite, rašykite, uželkite —

JONAS KIRVAITIS
 INTERSTATE INSURANCE AGENCY
 6108 So. Ashland Ave., Chicago 36, Ill. Tel.: WALbrook 5-5671

AUTO TAISYMAS IR GASOLINO STOTIS
 Atliekami lyginimo ir dažymo darbai. Taisomi motorai, stabdžiai, transmisijos ir t. t. MOBILGAS benzinas, Firestone padangos, baterijos ir automobiliams dalys.
 1934 W. 59th Street, Tel.: GROvehill 6-9136

LIETUVIŲ AUDITORIJA

3133—37 So. Halsted Str. Telef. VI-2-6172

POKYLIAMS KONCERTAMS VESTUVĖMS

4 Salės

Moderniškai įrengtos VIRTUVĖS (su maistu ar be maisto) išnuomojamos neaukštomis kainomis.

Jūsų patogumui čia pat Jaukus puotojančių taurių pavėsis ir žavi muzika.

WALTER SASNAUSKAS

2534 West Marquette Rd. Chicago 29, Ill. Telef.: GROvehill 6-8402. Stato naujus namus pagal vrti ir planus. Atlieka įvairius remonte darbus.

LIUDAS TAUJENIS

6828 S. Maplewood Ave. Tel.: HE. 4-5848

LIETUVIŲ PREKYBOS Bendrovė

ROOSEVELT FURNITURE Co., Inc.

2316 West Roosevelt (12-4 St.). Tel.: SEeley 3-4711

Pats įmonės vedėjas Feliksas RAUĐONIS Jus maloniai sutika, parodys ir duos prakti. cų patarimų Jums rūpimais reikalais.

Ką jie dirba

IŠ PIRMOSIOS DAINŲ ŠVENTĖS

Dainų šventė, kuri buvo su-ruošta Čikagoje 1956 m. vasarą, baigia dingti užuomarštyje, bet jos balansai vis dar nebuvo baigti ir visuomenė pilnos apyskaitos lig šiol nežinojo. Kaip dabar iš paskutiniojo Dainų šventės komiteto pranešimo paaiški, tai Dainų šventės Komitetas, bendrame posėdyje su LB Čikagos Apygardos Valdyba, dar 1956 metais gruodžio 8 d., t. y. daugiau kaip prieš metus laiko, yra nutaręs pelną paskirstyti sekancijai:

Atmokėta Liet. B. Čikagos Apygardai — \$1.000; Kultūros Fondui, kultūriniam — muzikiniams reikalams — \$402.24; Muzikos žinioms, gaidų leidimui — \$1.250; Liet. Sokių Festivalio Komitetui — \$500; Jaunimui dainorėlio leidimui — \$1.000; Muzikinio konkurso premijoms — \$1.000; Sekancijai Liet. Dainų šventei — \$2.500.

Dainorėlio paruošimu ir išleidimu, kuris sakoma nežilgo pasirodys, rūpinasi komiteto narys J. Kreivėnas, talkininkaujant komisijai, kurią sudaro: kun. Br. Markaitis, Sesuo M. Bernarda, J. Ignatonis ir A. Skridulis.

Muzikinis konkursas, patriotinė tema, skirta Lietuvos Nepriklausomybės 40 m. sukakčiai atžymėti, bus nežilgo paskelbtas.

Iš susidariusio esamos banko sąskaitos nuošimio, yra paskirta 240 dolerių "Jūratis ir Kastytis" operos parėmimui, kurią baigia komponuoti prof. V. K. Banaitis.

Sekancijai Dainų šventei skirtą sumą \$2.500, paliko Dainų šventės komiteto žinioje, bet ne L. B., kuri buvo, kaip žinome, teisiniu Dainų šventės bosu. Ir štai šitas nutarimas rodo, kad Dainų šventės Komitetas veržiasi į amžinojo komiteto poziciją, arba aiškiai pareiškia nepasitikėjimą ben druomene, nors savo pranešimo pabaigoje ir sako: "Mes komiteto nariai, veikėme lietuvių tautos, lietuviškos muzikos labui. Tikimės, kad mūsų patyrimai ir mūsų bei visų lietuvių sudarytas "pa sogas" žymiai palengvins sekancijos Dainų šventės paruošimo darbą. Laukiame tos šventės ir linkime jos būsimiems rengėjams geriausių sekmių".

Aldona Rimienė,

Čikagos LAS pirmininko Alfonso Rimo žmona, išvyko į Miami, Floridą, padėti slaugyti savo sergančią motiną S. Družilauškiene.

FRED KOCH SAUSAGE

COMPANY

(Boer Sausage Our Specialty)

1741 W. Division AR 6-7888

REGISTERED NURSES

"We Need Them At Once"

(GENERAL STAFF DUTY)

Start At \$260 Per Month
40 Hour Week. — Permanent Positions
Apply In Person, Wire Or Write To

LEVERING HOSPITAL
(See E. H. LINDHORST)
HANNIBAL, MISSOURI

MEN AND WOMEN LABORATORY TECHNICIANS

ASCP Preferred. Earning \$325 to \$400 Per Month.
Plus Call. 40 Hour Week.
Full Time Pathologist
Permanent Positions. — Low Cost Of Living.
Apply In Person, Wire Or Write.

LEVERING HOSPITAL
(See E. H. LINDHORST)
HANNIBAL, MISSOURI

SPORTO ŽINIOS

KREPŠINIS J. A. VALSTYBĖSE

New Yorkas

New Yorko lietuvių krepšinin-
kų istorija yra gana plati. Pirmo-
ji krepšinio veikloje čia pasireiškė
Brooklyno Jaunųjų Lietuvių
Kultūros Draugija, kuri turėjo ir
kelias sporto sekcijas. Šioje drau-
gijoje, kurios pirmuoju vadovu
buvo veiklus lietuvis Juozas Gin-
kus, šalia beisbolo ir bokso, buvo
kultivuojamas ir krepšinis. Drau-
gijos krepšinio komanda 1927—30
metų laikotarpyje buvo laikoma
viena iš stipriausių visame At-
lanto pakraštyje. Komandos krep-
šininkas Vincas Petrauskas buvo
išgarsėjęs ir už New Yorko ribų.

Draugijos veiklai pagyvinti bū-
davo daromi sokių vakarai, kurių
programos pradžioje šios draugijos
krepšinio penketukas susitik-
davo su garsiais profesionalų vie-
netais. Didžiosios Grand Paradi-
se, Klaščiaus ar Feldmano parko
salės tada sutraukdavo iki keletos
tūkstančių lietuvių žiūrovų.

Antroji organizacija, kuri New
Yorko sportinį gyvenimą išlaikė
gyvu iki 1949 metų, buvo Lietu-
vos Vyčių organizacija. Ir jeigu
šiandien Brooklyno Lietuvių Atle-
tų Klubas turi krepšinininkus Kes-
konio, Cilčiaus, Dovydaičio pavar-
dėmis, tai vis L. Vyčių organizaci-
jos dėka.

Šiuo metu New Yorkas yra gar-
sus Lietuvių Atletų Klubo krepšini-
ninkais, kurie 2 kartus išsikovojo
Š. Amerikos lietuvių meisterio
vardą. Šis klubas įsisteigė 1903
metais, tačiau pradžioje jis kultivi-
avo tik beisbolą, imtynes, bokšą
ir sunkumų kilnojimą. Pirmieji
krepšinininkų žingsniai — Lietuvių
Atletų Klube pradėti 1949 m., ka-

Broniui Prapuoleniui,

Inžinieriui ir publicistui, šį mėne
sį suėjo 80 metų. Šis taurus lie-
tuvis šiuo metu gyvena Labdarių
Prieglaudoje, paliejęs ir silpno re-
gėjimo.

Bronius Prapuolenis dar caro
laikais daug rašė lietuvių ir kita-
tųjų spaudoje. Jis asmeniškai
pažinojo dr. V. Kudirką, dr. J.
Basanavičių ir daugelį kitų mūsų
tautos didvyrių, su kuriais kartu
tiesė kelią Lietuvos atgimimui.

B. Prapuolenis yra "Laisvosios
Lietuvos" garbės prenumeratoriū-
mi.

Jurgis Gudaitis,

Buvęs LAS Čikagos pirmininkas,
jau kuris laikas, kaip apledo ligo-
ninę ir gydomi namuose. J. Gudai-
tis yra statybos kontraktorius ir
jis sunkiai susižeidė, krisdamas
nuo stogo: lūžo kojos kaulas ir
stuburkaulis. "Laisvosios Lietu-
vos" redakcija linki savo bendra-
minčių kuo greičiausiai pasveik-
ti.

da mūsų krepšinio veteranai, 1937
— 1939 m. Europos krepšinio pir-
menybių dalyviui, Artūrai Andriuliui
pavyko sudaryti krepšinio
vienetą, susidedantį iš Alf. ir A-
dolfo Andriulių, Alg. ir St. Biru-
čių, Alg. Bagdono, K. Čerkeliū-
no, A. Mikulskio, A. Ošlipo, A.
Lauraičio, kuris 1949—50 m. se-
zone laimėjo Brooklyno YMCA
meisterio vardą.

Be pirmenybių, dalyvauti ir
draugiškuose susitikimuose ir pa-
darytos išvykos į Toronto, Mont-
realį, Amsterdamą ir kitur. Svar-
biausieji klubo pasiekti laimėjimai
buvo 1955 ir 1957 metais, kada
buvo laimėtos I-mos vietos Š.
Amerikos lietuvių sporto žaidynė
se. Minimas pergales Atletams iš
kovojo šie krepšinininkai: A. Dauk-
ša (kapitonas), J. Bačanskas, E.
Bačanskas, A. Bagdonas, A. Bi-
rutis, A. Cilčius, P. Dovydaičis,
V. Grybauskas, R. Kazlauskas,
A. Keskonis, A. Kidžius, J. Kil-
bauskas, A. Mikulskis, A. Šlepe-
tytis ir A. Vyšnius.

Per eilę metų krepšinininkams
vadovavo: — Artūras Andriulis
(1949—50) Aleksandras Vakselis
(1950—52), Algirdas Ruzgas (1952
— 54), ir Antanas Bagdžiūnas.

DETROITAS

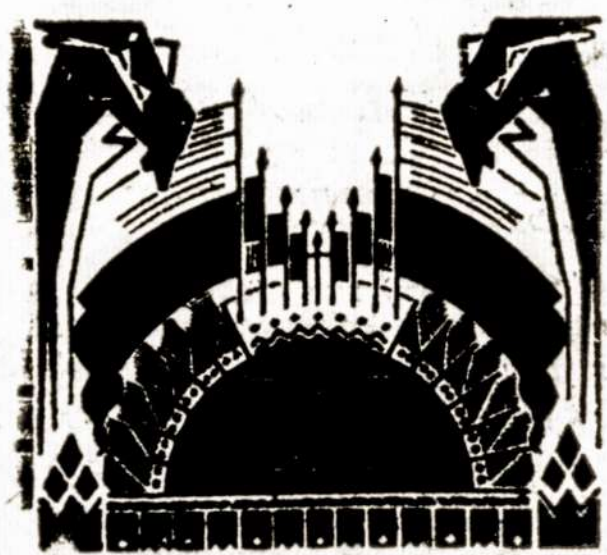
1950 metų pabaigoje, įsisteigus
Lietuvių Sporto Klubui Kovas,
susiurpinta organizavimu pasto-
vios krepšinio komandos. Gerų
norų netruko ir beatant koman-
dai įsijungė jau iš ankščiau žino-
dami krepšinininkai: St. Butvila, A.
Sventickas, J. Idzelevičius, V. Ba-
ziliauskas, A. Racka ir kiti. Suda-
rytoji komanda 1951 metų rudenį
jau dalyvavo vienos apylinkės
miestų pirmenybėse ir užtikrintai
laimėjo pirmąją vietą.

Nežiūrint pasiekto laimėjimo,
sekancijais metais krepšinininkų
veikla parodė silpnėjimo žymių, nors,
vienok, įstengta dalyvauti I-se lie-
tuvių sportinėse žaidynėse Toron-
te ir kitais metais Clevelando
mieste. Kiek vėliau į krepšinin-
kų eiles įsijungus didesniai skai-
čiai prieauglio (J. Gerulaitis, A.
Rugienius, S. Vitkus, V. Memėnas
ir kt.), komanda atkuto ir jau
1955 metais pravesose Mažosios
Lietuvių Lygos pirmenybėse ir
tais pačiais metais Montrealyje
įvykusiose Š. Amerikos lietuvių
krepšinio turnyre nepersunkiausiai
laimėtos pirmosios vietos.

1956 metų sezonas pradėtas gra-
žiu pirmosios vietos išsikvojimu
Detroito Western YMCA pirmeny-
bėse. Tų pat metų pavasarį, Či-
kagoje įvykusiose Š. Amerikos lie-
tuvių sportinėse žaidynėse, Det-
roitu LSK Kovas krepšinininkai,
vadovaujami Antano Rackos, at-
kakliai kovodami pasiekė baigmę
ir tik ten, vieno taško skirtumu,
pralaimėjo prieš Čikagos LSK
Neris II komandą. 1957 m. Niaga-
ra Falls įvykusiose Lietuvių Die-
nos žaidynėse, vyrų krepšinio pen-
ketukas nusinėšė I-ją vietą.

1956 metais pirmą kartą viešai
pasirodė ir naujai suorganizuota
jaunių krepšinio komanda, kuri
jau sekancijais metais pelnytai
laimi meisterio vardą, išsikovoda-
ma pirmąsias vietas Vidurinių Va-
karų Sporto Apygardos pirmeny-
bėse Detroito ir VII-se lietuvių
sportinėse žaidynėse Toronto mie-
ste. Jaunių krepšinio komandai
sekmingai vadovauja Viktoras
Petrauskas.

Be vyrų ir jaunių krepšinio ko-
mandų, yra suorganizuoti ir jau-
nučiai, kurie rodo daug entuziaz-
mo ir teikia gražių vilčių ateičiai.
(Iš Edv. Šulaičio red. lei-
dinio "Lietuviškasis krepšini-
nis").

Š. m. sausio 25 d. 9 val. 30 min.
Švento Kryžiaus parapijos bažny-
čioje bus atliakytos gedulingos pa-
maldos už Mašiotų šeimos miru-
sius.

Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Detroito skyriaus v-bos Pareiškimas

Prasome Detroito lietuvių vie-
suomenę aukoti Suvalkų trikram-
pio lietuviams atliekamam varto-
tus rūbus ir avalinę.

Avalinė ir rūbai bus priimami
iki š. m. kovo 15 d. Patalausko—
Petruilionio parduotuvėje "Gaiva"
(W. Vernor Hwy ir 25-tos gatvių
kampas), arba paskambinus tele-
fonu TA 50303 Albertui Misiū-
nui, bus atsiimti iš namų.

Skelbdami šį pareiškimą, už
atkreiptą dėmesį, iš anksto dėko-
jame.

VKLS

Detroito skyriaus valdyba

L. L. KOVŲ INVALIDŲ
DRAUGIJOS VALDYBOS
VIEŠA PADĖKA

Kunigaikštienės Birutės Karių
Šeimų Moterų Draugijos Čikagos
Skyriui, už auką \$100.00, Irenai
Stanaitytei už auką \$15.00, Lie-
tuvos Laisvės Kovų Invalidų
Draugijos Valdybai išdėkoti dė-
koja už nuolatinį remimą pinigini-
niai Laisvės Kovų Invalidų.

L. L. Kovų Invalidų
Draugijos Valdyba

VASARIO 16-SIOS
MINĖJIMAS CICEROJE

Ciceriečiai Vasario 16-tąją šie-
met paminės vasario mėn. 22 d., 7
val. vak. Šv. Antano parapijos sa-
lėje. Čia paskaitą skaitys dr. Jo-
nas Adomavičius, o meninėje da-
lyje bus parodytas J. Krūmino
muzikinis montažas "Pabaigtu-
vės". Montażą išpildys Cicero lie-
tuvių choras, taut. sokių grupė—
"Žilvitis" ir Cicero dramos mėgė-
jų būrelis.

Šį minėjimą rengia komitetas,
kuriam pirmininkauja dr. Petras
Kisielius. E. Š.

MIRĖ

POVILAS DRUŽILAUŠKAS

Miami, Floridoj, staiga mirė
Povilas Družilauškas, kurio kū-
nas buvo palaidotas Čikagoje, sau-
sio 16 d.

P. Družilauškas gimė Lietuvoje,
Kretingos apskrityje. Amerikon
atvyko prieš 9 metus ir visą lai-
ką gyveno Floridoj. Vokietijoje
ir Amerikoje priklausė įvairioms
organizacijoms ir visad sielojosi
lietuvių visuomeniniais reikalais.
Gyvendamas Miami mieste buvo
Alto ir Balfo nariu, Vasario 16-os
gimnazijos būrelio pirmininku bei
priklausė Lietuvių Vyčių chorui.

Jo žmona p. Sofija Družilauš-
kienė šiuo metu guli ligoninėje,
kur ji buvo nuvežta po nelaimin-
gos rankos sulaužymo. Dėl savo li-
gos ji negalėjo dalyvauti vyro lai-
dotuvėse.

Š. m. sausio 28 d. sueina lygiai
5 metai, kaip netekome skaitaus
žiburio tremties kelyje, a. a. Jono
Mašiot, kuris mūsų mintis skaid
rindavo vaikiu šviežumu kovoti
už tautos teises ir visuotinį pripa-
žinimą būti žmonėmis tarp laisvų
jų žmonių. Be to, jo pasėjų min-
čių visuma tremtyje mus sujungė
į nacionalistinę šeimą, žengti per
audringus gyvenimo sukurius ir
savęs, kaip žmogaus ir kaip tau-
tos nario geresnį pažinimą, tvir-
tesnį apsisprendimą bei gilesnį
įsijautimą į bendruomeninius vi-
sų lietuvių reikalus. Savo sėtomis
mintimis Jono Mašiot kovingoji
dvasia yra gyva ir ji yra su mu-
mis, lygiai kaip ir visų nacionali-
stinės idėjos pirmūnų, kurių kū-
nus seniai priglaudė šaltieji kap-
pai, bet kurių kūrybinės dvasios
st mums sutinka kievieną naują
rytojų.

KUR YRA SVEIKA IR SKANŲ VALGYTI?

GAIVA

LIETUVIŲ
VALGYKLA

3206 So. Halsted Street
Naujai atremontuota.

NAUJOJE PATALPOJE!

3358 So. Halsted Street
ALDONA VALYS

SIUVYKLA *** VALYKLA

Siuvam sukneles ir permode-
liuojam moteriškus kostiumelius
ir vyriškus kostiumus.

Darbas, kuris Jus patenkins!

REAL ESTATE FOR SALE

OR EXCHANGE
6048 S. FAIRFIELD AVE.
Name Apžiūrėjimas

4 mieg. kambarių ranch namas;
TV kambarys šeimai; didelė vir-
tuvė su kabinetais; ažuolinės grin-
dys; kilimai ištisai; aukštas beiz-
mentas. Automatinė alyvos šiluma.
Lotas 40 x 125. Galite apsi-
gyventi. Kaina \$29.950. Galite
gauti morgičių ar seną namą imo-
kėjimui.
Telefonuokite AL Ropa, HAYmar-
ket 1-5500 dienomis, ar SEeley
3-6346. Brokerių tarpininkavimas
pageidautinas.

BRUNO
kepyklos gaminiai
baigia užkariauti Čikagos rinką, nes

**Kas Valgo Bruno Duoną
Visad Žydi Kaip Aguona**

Bruno Macianskas
3339 Lithuania Ave. Telef.: CLifside 4-6376

Parūpina apdraudas ir dvigubus aliuminiūsus langus

DRAUDŽIU: namus, automo-
bilus, baldus, langus ir kita. su-
teikdamas Jums ramybę nelaimė-
je.

Jūsų patogumui, gaminu dvi-
gubus aliuminiūsus langus, suma-
žindamas apšildymo išlaidas ir
darbą —

JUOZAS SPAITIS

3261 So. Halsted Str.
Telef.: Victory 2-6469

RUDENIUI, ŽIEMAI IR VISIEMS METŲ LAIKAMS:

Sportinių,
Darbinių ir
Išvežinių
Drabužių bei batų
Geriausias pasirinkimas
tik pas:

H. SEIGAN

4630—32 So. ASHLAND AVE.
Telef.: YA 7-1272

Uželk ir įsitikins, kad čia
gausi geresnes prekes ir pi-
gesnėmis kainomis, nei kitur.
Be to, čia gausi ilgesniam
išsimokėjimui be nuosimčių
ir susilakėsi lietuviškai.

